

Rabolva verettetésünk idényében

Többszörös hátrányban a délvidéki magyarság – szerkesztőségi közlemény

Az elmúlt hónapokban mindinkább a képzeletet is fölül-múló példáit láthattuk a délvidéki magyarok áldatlan helyzetének. Csak a felületes szemlélő számára hihető a hivatalosan is képviselt, s a közvéleményben minden módon terjesztett hír, hogy a Szabadkán rendkívüli mértékben elszaporodott, többnyire testi sértéssel együtt járó betöréses rablások már nem nemzeti alapon történnek. A mi tapasztalatunk szerint: igen. S különben is, ha nem így lenne, az esetek összeírását vállaló VMSZ nyilvánosságra hozta volna a sértettek nemzetiségi összetételét. Ettől függetlenül kétségtelenül megállapítható, hogy a délvidéki magyarság – a hatóság magatartása és a hatályos törvényi rendelkezések, valamint az országban uralkodó törvénytelen viszonyok, de az országra szabott nemzetközi büntetések és elszigeteltség miatt is – többszörösen hátrányos helyzetben van.

1. Annak ellenére, hogy a délvidéki magyarság igyekezett kivonni magát a délszláv népek egymás közötti fegyveres leszámolásából, maga is kénytelen viselni mindazokat a súlyos következményeket, amelyek az országot érik a háborúzások miatt.

2. A volt Jugoszlávia területéről idemenekült szerb tömegek révén megbomlott a korábbi nemzetiségi struktúra a magyarlakta vidéken. A szerencsétlen menekült tömegek között ott található azok is, akik a fegyveres harcokban részt vettek, s a felelősségre vonástól tartva nem mehetnek vissza volt lakóhelyükre. Sérelmeiket a menekültek gyakran a magyarok elleni támadásaikban bosszulják meg.

3. A menekülteket válogatás nélkül állandósították itteni lakóhelyükön, s ezzel tudatosan megbontották a lakosság etnikai összetételét, amivel sérelem esett az ENSZ ide vonatkozó hatályos rendelkezésein.

4. A betelepülteknek kicsi a más népek iránti toleranciája, a hatóságoknak pedig a menekültek iránt nagyobb a megértése, mint a magyarok iránt. A rendőrség, az igazságszolgáltatás és az államigazgatás szervei a magyarokat diszkriminálják.

5. A magyarokkal szembeni nemzetgyűlölet által még fokozódik, hogy a képviselőik alig lelhetőek föl az állami szervekben, a hatalomgyakorlásba pedig nincs beleszólásuk a választott képviselőik révén.

6. A magyarság gazdasági helyzete napról napra romlik. Hátrányos helyzetük miatt a magyarok csak elhanyagolható mértékben vehetnek részt a privatizációban. Ha elvétele vállalkozásra bátorognak, a szerb ellenőrök erőszakosan, csellel igyekeznek tönkretenni őket.

7. A vajdasági magyarság őseinek a magán- és a közvagyonát a titói állam elkobozta, a mostani pedig szerb magánkézbe juttatja.

8. A magyarság gyermekei a képzésben hátrányt szenvednek, részint mert anyagilag rosszabb a helyzetük, részint mert folyamatosan hátrányos megkülönböztetésben van részük. Nincsen saját iskolarendszerük, a meglévő magyar tagozatokon pedig igen gyakran szerb tannyelvű az előadás.

9. A sokféle hátrány miatt a magyar ifjúság tömegesen hagyja el a szülővidékét, s mivel a Vajdaságban az alapvető életfunkciójában van akadályozva, nem tervezi a visszatérést.

10. Mindezeket figyelembe véve fölkérjük az ENSZ, az Európai Unió, és külön Magyarország szerveit, hogy fokozottabb figyelemmel kísérjék a Szerbia területén zajló eseményeket. Ezek értékelését ne csupán abból a szempontból vizsgálják, hogy a nemzetközileg kikényszerített, valamint a szerb hatóságok által foganatosított intézkedéseket hogyan fogadja az állam, hanem külön mérlegeljék a kisebbségekre gyakorolt hatásukat.

11. Mivel az ún. toleranciaprogram eddig érdemben semmi eredménnyel sem járt, elsősorban a szerb államvezetést (belügyminisztériumot) kell fölszólítani: az oktatási minisztérium változtassa meg a tanterveknek, illetve a tankönyveknek a valótlan, a hamis felsőbbrendűségi érzés kialakítására serkentő kitételeit. (Ha a hajdani Magyarország ellensége lett volna a szerbeknek, akkor a területén nem alapozódhatott volna meg a modern szerb kultúra. A magyarok serkentői is voltak a Kárpát-medence fejlődésének. Pl. 1848 a maga nemzeti elfogultságai mellett az egész haladó világ számára ma is példamutató. Ez az 1956-os forradalomra is vonatkozik.)

12. Nyomatékosan kérjük, hogy az államra szabott büntetések ellensúlyozására alkalmazzanak számunkra kivételezési rendelkezéseket. Ezek között alapvető fontosságú a délvidéki magyarság autonómiakövetelésének támogatása, s a Vajdaság kisebbségek lakta területeinek ENSZ-protectorátus alá való helyezése.

13. Kérjük továbbá, hogy az országot sújtó utazási korlátozásokat mérsékeljék számunkra.

14. A kivételezések tekintetében a legtöbbet anyaországunk tehet értünk a már sokszor megfogalmazott kettős állampolgárság megadásával, és a fölsorolt emberjogi követeléseink támogatásával.

A vajdasági magyar oktatási szervezetek, óvodai, általános iskolai és egyetemi oktatók 2005. február 12-én Szabadkán megtartott tanácskozásának résztvevői a vajdasági/délvidéki magyar oktatás helyzetével és oktatási autonómiájával kapcsolatban a következő

NYILATKOZATOT

teszik közzé és fordulnak kérelmükkel és igénylésükkel a Szerbiai Oktatási Minisztériumhoz, valamint Kormányhoz, továbbá a Magyar Oktatási Minisztériumhoz és a Magyar Kormányhoz:

I. Helyzetkép

1. A vajdasági magyar (közszolgálati) oktatási rendszer, ha van, nem autonóm az óvodától az egyetemig. Az óvodai, általános iskolai és középiskolai oktatásban, a csekély kivételt nem számítva, csupán magyar tagozatok vannak. Ezeknek a tagozatoknak nincs önálló tanmenete és programja, nincs iskolai (tantestületi) önkormányzata. Az oktatók nem választhatják meg azokat az (általánosan elismert) tankönyveket, amelyek alapján neveljék tanulhatnak. Csupán államilag előírt tanmenet és tanprogram, egy és ugyanazon hivatalos tankönyv alapján lehet tanulni magyarul, a hivatalosan fordított és államilag jóváhagyott tankönyvek révén. A magyarországi tankönyvbehozatal korlátozott, az itthon, délvidéki magyar szerzők által írt póttankönyvek szabadon nem ajánlhatók.

2. Nincs önálló délvidéki (vajdasági) magyar közszolgálati egyetem. Az állami alapítású egyetemen (Újvidéki Egyetem) csupán szórványosan fordul elő a magyar tannyelvű és szellemiségű felsőoktatás.

3. Nem rendezett a magyarországi és vajdasági (szerbiai) oktatási intézményekben szerzett oklevelek és képzés elismerése, ami akadályozza a bolognai folyamat érvényesítését.

4. A szórványok lakta területeken fokozatosan megszűnt a magyar tannyelvű oktatás óvodától középiskoláig (Közép- és Dél-Bánátban, Dél-Bácskában, Szerémségben).

5. A magyar tannyelvű általános és középiskolák szaktanárokból szűkölködnek, miközben semmi sem történik az égető probléma megoldása vagy akár az enyhítése érdekében.

II. Javaslatok:

1. A köz- és felsőoktatási törvényhozásban lehetővé kell tenni a nemzeti kisebbségek pedagógiájának és oktatásának teljes anyanyelvűsítését, pozitív diszkriminációval elősegítve intézményeik működését.

2. Létre kell hozni az önálló és közszolgálati jellegű Vajdasági Magyar Tudományegyetemet, a lehető legteljesebb anyanyelvű egyetemi képzés megvalósítása céljából. Különösen a pedagógusképzés, a vállalkozásképzés területén.

3. Az állami egyetemen lehetővé kell tenni a magyar tannyelvű tagozatok és konzultációs csoportok akadálytalan megszervezését.

4. A magyar tannyelvű és szellemiségű oktatásban lehetővé kell tenni az önálló akkreditált programok és szabadon választott, általánosan elismert tankönyvek szerinti oktatást, minden szinten. A magyarországi akkreditált tankönyvek behozatala legyen vám- és egyéb korlátozásoktól mentes. A két vagy több nyelvű iskolák magyar tannyelvű tagozatainak munkáját önálló, e tagozatokon tanító tanárokból összeálló magyar tantestületnek kell irányítania.

5. Az oklevelek honosításával kapcsolatos egyenetlenségek elkerülése és szabályozása céljából szükségesnek mutatkozik bilate-

rális egyezmény megkötése az EU országaival és Magyarországgal. A két országban megszerzett oklevelek egyenértékűségét el kell ismerni, szakmai és hivatási nyelvismereti feltétellel.

6. Nyelvismereti feltétellel szükséges az egyetemi oktatók és hallgatók cseréjének bővítése, a határon átvitelű szabad oktatói és hallgatói kapcsolattartás és tapasztalatcsere fejlesztése érdekében. A bilaterális vonalon az egyetemi oktatásban lehallgatott szemesztereket és vizsgákat el kell ismerni.

7. A szórványlakta vidékeken nem kell létszámkorlátozásokat állítani az óvodai, általános iskolai és középiskolai tagozatok beindítása tekintetében. Helyre kell állítani azokat az iskolákat, amelyek korábban fennálltak és megszűntek, ha újra van rá tanulói igény.

III. Jogorvoslat

Kérelmünkben az iskolai oktatás és nevelés alapvető és európai humanizálási igényéről van szó. Mivel a sokoldalú tudományos fölmérések szerint a vajdasági magyarok iskolahelyzete katasztrofális, tehát a diákok szellemi és erkölcsi haladása nagy mértékben akadályozott, ezért arra kérjük Önöket, hogy minél előbb értesítsenek bennünket a pozitív döntésükről. Ha egy hónapon belül nem kapunk választ, akkor európai (nemzetközi) fórumokhoz folyamodva próbálunk érvényt szerezni emberi jogainknak.

Szabadkán, 2005. február 12-én

A civil szervezetek nevében:

Dr. Ribár Béla akadémikus, a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság elnöke s. k.

Dr. Prof. Szalma József, a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság alelnöke s. k.

Dr. Prof. Gabrity Molnár Irén, a Magyar Tudományos Társaság elnöke s. k.

Mirics Károly mgr., a Magyar Tudományos Társaság alelnöke s. k.

Dr. Gubás Jenő, az Aracs Társadalmi Szervezet elnöke s. k.

Dr. Prof. Bogner István, a Pax Romana elnöke s. k.

Dr. Zsoldos Ferenc, a Délvidéki Magyar Ifjúsági Szövetség alelnöke s. k.

Dr. Gaál György, a Szerbiai Magyar Kisebbségi Szervezet elnöke s. k.

Nagy Margit, a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének elnöke s. k.

Dr. Vajda Gábor, az Iskolaügyi Bizottság elnöke s. k.

A dokumentumot 2005. III. 2-án elküldtük Budapestre és Belgrádba. Válasz a budapesti minisztériumból nem érkezett, a belgrádi minisztérium viszont (2005. III. 22-ei keltezéssel) az MNT-hez utasított bennünket. Ekkor a Nemzeti Tanácsunkhoz is eljuttattuk a nyilatkozatunkat, viszont mind a mai napig nem kaptunk választ. Hasonlóképpen a Hét Nap sem tudott az elmúlt hónapokban helyet szorítani folyamodványunknak.

Iskolaügyi Bizottság